

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ПРАВОВИМ ВИХОВАННЯМ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В умовах створення правової держави і демократичного суспільства, інтеграції в європейське і світове співтовариство набуває великого значення проблема правового виховання в Україні. Поряд із поширенням ідей демократизму та гуманізму, справедливості та свободи, рівності громадян перед законом, верховенства права, гарантування державою виконання правових приписів – відбувається переосмислення правових уявлень громадян про права і обов'язки, про законність і дійсність права.

Нажаль, сучасна Україна є спадкоємицею «тоталітарного» сприйняття правової реальності і також правового виховання. Тоталітарна правосвідомість СРСР і його правова культура, що панувала близько 70 років на теренах нашої країни і є породженням режиму тоталітаризму, тому необхідно почати з аналізу тоталітаризму як суспільного явища. Як справедливо зазначає в одній з своїх праць Данильян О.Г., виникнення тоталітаризму пов'язане з кризою, яку переживали європейські країни в 20-30-і роки ХХ сторіччя.

Важливою сутнісною рисою тоталітаризму є формування його на ідеях принципового монізму. Під монізмом слід розуміти одномірність соціального, політичного, правового, економічного і духовного життя тоталітарного суспільства, тяжіння до стирання всілякої різноманітності, у той час коли демократичні системи ґрунтуються на плюралізмі [1, с. 30].

Ситуація в пострадянських країнах, у тому числі в Україні, ускладнюється й тим, що політико-правові інститути, які здійснювали правове виховання і формування правової культури в цих країнах, у процесі трансформації були практично зруйновані. Тому одним із найважливіших завдань держави у цей період є створення нових демократичних політико-правових інститутів, які повинні займатися правовим вихованням населення [2, с. 378].

Задля подолання прірви між «зруйнованим» і ще «недосконало відтвореним» – в Україні необхідно створити не тільки правові інститути, а й обґрунтувати методи та шляхи організації та управління правовим вихованням. Для формування таких інституцій слід визначити, що являє собою правове виховання та окреслити усі можливі його напрямки.

Правове виховання за своїм змістом – це складне, багатоаспектне поняття, яке у рамках правознавства розглядається, або як система соціальної дії права (загально соціологічний аспект), або як функція державних та громадських організацій з соціального управління

населенням, з метою формування у нього необхідного рівня правової свідомості та правової культури. Такий підхід дозволяє зосередити увагу на таких важливих проблемах правовиховного процесу як його організація та управління.

Принципи системної організації й ефективного управління мають вирішальне значення і для досягнення цілей правового виховання в нашій країні. Причому, зведені в певну систему, правовиховні заходи повинні бути взаємопов'язаними, цілеспрямованими й послідовними діями різних структурних підрозділів як державних, так і громадських інститутів, об'єднаних спільним задумом та підпорядкованих єдиній програмі. Організація ефективного правового виховання в сучасному суспільстві потребує теоретичного обґрунтування основних правовиховних заходів та послідовності їх здійснення. Аналіз досвіду правового виховання в нашій та інших країнах, дозволяє виділити основні етапи та напрямки організації правовиховної роботи, послідовне здійснення яких повинне забезпечити необхідний рівень правосвідомості та правової культури населення.

Основними етапами організації правового виховання в сучасному суспільстві є: аналіз стану правовиховної роботи в суспільстві та оцінка її ефективності; розробка на основі цього аналізу поточних та перспективних планів (програм); організація практичної реалізації прийнятих планів (програм); соціальний контроль за ефективністю правовиховної роботи. У процесі організації правовиховної роботи важливе місце також займають такі напрямки, як координація діяльності державних органів і громадських організацій у сфері правового виховання; інформаційне забезпечення правовиховного процесу; методичне забезпечення правовиховної діяльності [3, с. 429-430].

Важливим напрямком діяльності держави з формування необхідного рівня правосвідомості і правової культури населення є законодавче забезпечення правового виховання. Цей напрямок включає два основні аспекти. Перший з них полягає в ухваленні державних законів, правових актів, що регламентують порядок організації та здійснення правовиховної роботи в суспільстві. Другий – припускає створення сучасної, несуперечливої правової системи та забезпечення її реалізації на практиці, що саме по собі має істотний правовиховний потенціал.

Сучасний стан організації та управління правовим вихованням України свідчить про необхідність створення ефективної системи правового виховання, яка повинна забезпечити належний рівень правосвідомості і правової культури населення. Об'єктивно існує нагальна потреба у правовихованні. Основними напрямками підвищення ефективності правового виховання повинні бути: соціалізація індивіда, зменшення рівня криміналізації суспільства та рівня корупції, пошук оптимальних шляхів організації право-виховного процесу в сучасних

умовах, що вимагає чіткого визначення його мети, функцій та механізму реалізації, формування відповідних державних установ та організацій.

Література:

1. Данильян О.Г. Тоталітарна правосвідомість і правова культура та їх характерні ознаки / О.Г. Данильян // Державне будівництво і місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування.— Харків : Право, 2007.— Вип. 14.— С.27-35
2. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: В.Я. Таций, А.П. Гетьман, О.Г. Данильян.— Харків : Право, 2010.— 368с
3. Данильян О.Г. Особливості організації та управління правовим вихованням у демократичному суспільстві / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань // Гілея: науковий вісник : зб. наук. пр. / Нац. Пед. Ун-т ім. М.П. Драгоманова, Укр. Акад. наук.— Київ, 2011.— Вип. 50(№8) — С. 427-433
4. Філософія права : конспект лекцій / под ред. О.Г. Данильяна.— Харьков : Право, 2009.— 170с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0